

31.5.2002

Maa- ja metsätalousministeriö
Siemenperunakeskus

SIEMENPERUNAKESKUKSEN TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2001

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tänään päättänyt antaa Siemenperunakeskuksen tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2001 tämän tilintarkastuskertomuksen. Tilintarkastuskertomus annetaan sekä maa- ja metsätalousministeriölle että Siemenperunakeskukselle. Tarkastuksen on suorittanut ylitarkastaja, JHTT Erkki Niemelä ja sitä on valvonut tarkastuspäällikkö Marjatta Kimmonen.

Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti ja se on kohdistunut Siemenperunakeskuksen tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja muuhun laskentatoimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen.

Tarkastuksen perusteella esitetään seuraavaa.

BUDJETOINTIMENETTELYT

Siemenperunoiden hankintaan tarkoitetut määrärahat on otettu Siemenperunakeskuksen talousarvioon maksuperusteella. Toimialan luonteesta seuraa, että siemenperunoiden hankinnasta ja tuottamisesta aiheutuvat menot ja näihin liittyvät siemenperunoiden myynnistä saatavat tulot realisoituvat eri varainhoitovuosina.

Valtion talousarvioperiaatteisiin kuuluu, että talousarvioon otetaan arviot vuotuisista tuloista ja määrärahat vuotuisiin menoihin. Siemenperunakeskuksella ei ole ollut vuonna 2001 määrärahaa eikä myöskään talousarviolain 10 §:n mukaista valtuutta niihin hankintoihin, jotka se on suorittanut vuonna 2001, mutta joista aiheutuvat menot maksetaan tuottajille vuoden 2002 aikana. Näiden osuus vuoden 2001 tilinpäätöksessä oli 2,6 mmk.

Tilintarkastuskertomuksessa varainhoitovuodelta 2000 Siemenperunakeskusta sekä maa- ja metsätalousministeriötä pyydettiin ilmoittamaan Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 5 §:n 1 momenttiin perustuen tarkastusvirastolle, mihin toimenpiteisiin ne ovat ryhtyneet menojen budjetointimenettelyn muuttamiseksi suoriteperusteiseksi.

Siemenperunakeskus viittaa tarkastusvirastolle antamassaan ilmoituksessa laitoksen organisatorista asemaa koskevaan selvitystyöhön ja toteaa, että mikäli Siemenperunakeskus jatkaa valtion virastona, tullaan muutokset huomioimaan vuoden 2003 talousarvion laadinnan yhteydessä.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa omassa ilmoituksessaan tarkastusvirastolle käynnistäneensä selvitystyön Siemenperunakeskuksen muuttamiseksi nettobudjetoidusta liikelaitoksesta valtioenemmistöiseksi osakeyhtiöksi. Selvitystyön keskeneräisyydestä johtuen ministeriö ei ole tehnyt Siemenperunakeskuksen osalta muutoksia talousarvioehdotukseen.

Eduskunnalle on annettu 16.5.2002 lakiesitys Siemenperunakeskuksen muuttamisesta kokonaan valtion omistamaksi osakeyhtiöksi. Lakiesitys liittyy vuoden 2002 lisätalousarvioesitykseen. Lakiesityksen mukaan Siemenperunakeskus lakkautettaisiin 31.8.2002 ja perustettava yhtiö aloittaisi 1.9.2002.

TILINPÄÄTÖS JA LASKENTATOIMI

Tilinpäätöslaskelmat, liitetiedot, laskelmien tarkastelu ja kirjanpito

Tilinpäätöslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä niiden perustana olevaa kirjanpitoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, ovatko tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot olennaisilta osiltaan oikein laaditut.

Tilinpäätöslaskelmista tuotto- ja kululaskelma sekä tase on tarkastuksessa todettu laadituiksi säännösten mukaisesti.

Talousarvion toteutumalaskelmassa esitettyihin tilinpäätöslukuihin eivät sisälly seuraavalle vuodelle siirretyt määrärahat, yhteensä 74.143,87 mk. Näin toteutumalaskelman osoittama talousarvion alijäämä 1.537.879,96 mk on virheellinen. Talousarviokirjanpidon mukainen oikea talousarvion alijäämä on 1.612.023,83 mk.

Tilinpäätöstä tarkasteltaessa on lisäksi syytä ottaa huomioon, että talousarviolille kirjaamista odottavissa talousarviomenoissa oli vuonna 2001 maksettavaksi tarkoitettuja siemenperunoiden hankinnasta aiheutuneita ennakkotilejä yhteensä 410.374,11 mk. Ilman tuottajien kanssa tehtyjä sopimuksia hankintasopimusten mukaisten ennakkomaksujen siirrosta vuoden 2001 talousarvioon varattu määräraha olisi ylittynyt 351.836,10 mk.

Tilinpäätöslaskelmien liitteenä esitetyt tiedot on tarkastuksessa todettu esitetyiksi talousarvioasetuksen edellyttämällä tavalla.

Tilinpäätösasiakirjassa on esitetty tilinpäätöslaskelmien tarkastelu talousarvioasetuksen mukaisesti.

Siemenperunakeskukselle viljelykauden aikana tuottajilta kertyneet saatavat on viety kirjanpitoon vasta syksyllä ennakkotilityksen yhteydessä. Valtion talousarviosta annetun lain 15 §:n mukaan kirjanpidon tulee sisältää kaikki tulot, menot ja rahoitustapahtumat bruttomääräisinä. Siemenperunakeskuksen ostot ja myynnit tulee laskuttaa ja viedä kirjanpitoon bruttoperiaatteen mukaisesti välittömästi liiketapahtuman jälkeen silloinkin, kun Siemenperunakeskuksella on saatavaa siltä, jolle se on velkaa.

Kirjanpidon tarkastuksen perusteella arvioituna voidaan kirjanpitoa pitää asianmukaisesti järjestettynä ja hoidettuna lukuun ottamatta edellä todettuja eräisiin talousarviomenoihin liittyviä budjetointiin sidoksissa olevia kirjanpitokäytäntöjä.

Siemenperunakeskuksesta annetun lain (1406/1995) 1 §:n mukaan Siemenperunakeskuksen tulee noudattaa toiminnassaan yleisiä liikeperiaatteita. Liiketoimintaa harjoittavan laitoksen menot tulee yleisten budjetointiperiaatteiden mukaan ottaa talousarvioon ja tilinpäätökseen suoriteperusteisesti.

Tuloksellisuuden kuvaus, maksullisen toiminnan kannattavuustiedot ja näiden perustana oleva laskentatoimi

Tuloksellisuuden kuvauksen kustannus- ja suoritustietojen sekä kustannusvastaavuuslaskelman sisältöä ja esittämistapaa ja edellä mainittujen tietojen perustana olevaa laskentaintoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, sisältävätkö tuloksellisuuden kuvaus ja kustannusvastaavuuslaskelma olennaisilta osin oikeat ja riittävät tiedot.

Tuloksellisuuden kuvauksen vaikuttavuustietojen osalta on arvioitu esitettyjen tietojen riittävyttä kokonaisuutena.

Tuloksellisuuden kuvauksessa esitetyt kustannus- ja suoritiedot sekä kustannusvastaavuuslaskelmassa esitetyt tiedot ovat luotettavia ja riittäviä. Esitettyjä vaikuttavuustietoja voidaan kokonaisuutena pitää riittävinä.

Tuloksellisuuden kuvauksen ja kustannusvastaavuuslaskelmien perustana olevaa laskentatoimintaa voidaan pitää asianmukaisesti järjestettynä ja hoidettuna.

SISÄINEN VALVONTA

Sisäistä valvontaa on tarkastettu laskentatoimen ja tilinpäätöksen tarkastuksen yhteydessä. Tarkastuksen yhteydessä on tullut esiin joitakin puutteellisuuksia, joiden osalta Siemenperunakeskuksessa on ryhdytty asianmukaisiin toimenpiteisiin.

TALOUSARVION JA SITÄ KOSKEVIEN KESKEISTEN SÄÄNNÖSTEN NOUDATTAMINEN

Tarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu lukuun ottamatta siemenperunoiden hankintamenojen epätarkoituksenmukaista budjetointia ja tästä johtuvia talousarviomenojen kirjanpitokäytäntöjä.

Tarkastusneuvos, JHTT

Erkki Mäki-Ranta

Ylitarkastaja, JHTT

Erkki Niemelä

TIEDOKSI Valtiontilintarkastajat
Valtiovarainministeriö
Maa- ja metsätalousministeriön kansliapäällikkö
Siemenperunakeskuksen johtaja
Siemenperunakeskuksen johtokunnan jäsenet
Valtiokonttori